DAV BR PUBLIC SCHOOL, BINA

PRACTICE PAPER FOR HALF YEARLY EXAM SESSION (2024-2025)

Class-6 **Subject SANSKRIT**

निर्देशाः - (i) **प्रश्न पत्रे चत्वारः खण्डाः सन्ति ।**

खण्डः (क) **अपठित अववोधनम्** - 5 **अंकाः**

खण्डः (ख) **रचनात्मकम् कार्यम्** - 10 **अंकाः**

खण्डः (ग) **अनुपयुक्त व्याकरणम्** - 15 **अंकाः**

खण्डः (घ) **पठित- अववोधनम्** - 20 **अंका :**

(ii) **सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।**

(iii) **प्रश्नानाम् उत्तराणि खण्डानुसारं क्रमेण एव लेखनीयानी ।**

(iv) **प्रश्नसंख्या अवश्यं लेखनीया ।**

(v) **उत्तराणि संस्कृतेन लेखनीयानी ।**

खण्डः (क) अपठितावबोधनम् - 5 अंकाः

1॰ अनुच्छेदं पठित्वा उत्तराणि लिखन्तु –

आकाशे बहवः ग्रहाः सन्ति। सूर्यः विशालं नक्षत्रम् अस्ति। चन्द्रः एकः उपग्रहः अस्ति। पृथिवी सुर्यं पारितः प्रतिदिनं भ्रमति। सौरमण्डले नव ग्रहाः सन्ति। ग्रहेषु बृहस्पतिः विशालतमः ग्रहः भवति। सूर्यः प्रकाशं यच्छति। सूर्यः उष्णताम् अपि यच्छति। बुधग्रहः सूर्यस्य समीपे अस्ति। सूर्यः सकलशक्तेः आधारः ।

(क) एक पदेन उत्तरत – **(1x2=2)**

(i) आकाशे के सन्ति ?

(ii) कः विशालं नक्षत्रम् अस्ति ?

(ख) पूर्ण वाक्येन उत्तरत – **(2x2=4)**

(i) विशालतमः ग्रहः कः भवति ?

(ii) पृथिवी कुत्र भ्रमति ?

(ग) निर्देशानुसारम् उत्तरत – **(1x4=4)**

(i) आकाशे पदे का विभक्तिः प्रयुक्ता ?

(अ) प्रथमा (आ) सप्तमी (इ) द्वितीया

(ii) 'सूर्यः उष्णताम् अपि यच्छति' अस्मिन् वाकये अव्यय-पदं किम् ? **(अ)** उष्णताम् (आ) अपि (इ) यच्छति

(iii) 'सूर्यः प्रकाशं यच्छति' अत्र क्रियापदं किम् ?

(अ) सूर्यः (आ) प्रकाशं (इ) यच्छति

(iv) नित्यम् पदस्य कृते अनुच्छेदे किं पदं प्रयुक्तम् ?

(अ) सूर्यः (आ) प्रतिदिनं (इ) परितः

खण्डः (ख) रचनात्मकम् कार्यम् – **10** अंकाः

2॰ मञ्जूषायाः उचितपदस्य चयनेन रिक्तस्थानानि पूरयित्वा पत्रम् लिखत **(1x5=5)**

(अवकाशम् , ज्वरग्रस्तः , प्रार्थयामि , विद्यालयम् , महोदयाः)

सेवायाम् ,

श्रीमन्त: प्राचार्यमहोदया: ,
डी॰ए॰वी॰ विद्यालय:
विषय: - (अवकाशहेतो: प्रार्थनापत्रम्)
(1) ---------

सविनयम् (**2**)-------- यत् अहं (**3**)----------- अस्मि। अत: (**4**)---------- आगन्तुम् असमर्थ: अस्मि। कृपया दिनद्वयस्य (**5**)----------- प्रदाय माम् अनुग्रहं कुर्वन्तु।

सधन्यवादम्

भवतां

आज्ञाकारी छात्र:
आदर्श:

3॰चित्रम् अवलोक्य उचितपदै: रिक्तस्थानानि पूरयित्वा वाक्यानिरचयत।(**1x5=5**)

(जलम् , बालिका: , मंत्रम् , छात्रा: , यज्ञकुंड:)

(क) अत्र ----------- यज्ञम् कुर्वन्ति। ।
(ख) अत्र चतस्र: -------- सन्ति ।
(ग) एक: बालक: -------- पठति।
(घ) अत्र --------- अस्ति।
(ङ) ताम्र पात्रे -------- अस्ति ।

खण्ड: (ग) अनुपयुक्त व्याकरणम् - 15 अंका

4. रेखांकितपदेषु सन्धि-सन्धिविच्छेदं वा कुरुत- (केवलं चतुर्णाम्) (1/**2**x**4**=**2**)

(i) **<u>सदैव</u> सत्यस्य जय: भवति।**
(ii) **रात्रीकाले चन्द्रोदय: भवति ।**
(iii) **विद्यालयस्य सम्मान: शुभ+इन्दु: भवति।**
(iv) **मम देश: <u>अति+इव</u> प्रिय:: अस्ति ।**
(v) **वयं <u>नरोत्तमं</u> पूजयाम:** I
(vi) **<u>यथा+उचितम्</u> कार्यम् अवश्यम् एव करणीयम्** I

5. उपसर्गम् पृथक् कृत्वा योजयित्वा वा लिखन्तु - (केवलं चतुर्णाम्) (1/**2**x**4**=**2**)

(i) **शिष्यः गुरुं ------------ (प्र+नमति) ।**
(ii) **विमानं आकाशे ----------- (उत्+पतति) ।**
(iii) **पुत्रः जनकम् <u>अनुकरोति</u> ।**
(iv) **गंगा हिमालायात् <u>निर्गच्छति</u>**
(v) **माता दुग्धं <u>आ+नयति</u>** I

6. प्रत्यय युक्तान् शब्दान् विभज्य संयोज्य वा लिखन्तु - (1/2x4=2)

(i) शिष्यः गुरुं ------------ (नम्+त्वाच्) गच्छति ।

(ii) छात्राः विद्यालयं प्र+विश्+ल्यप् पाठं पठन्ति ।

(iii) रामः रावणं हन्+क्त्वाच् लंकायाः जयं कृतवान् ।

(iv) गंगा हिमालायात् नि+सृ+ल्यप् साहारे प्रविशति I

(v) पुत्रः दुग्धं पीत्वा हृष्ट:पुष्ट: भवति I

7. (क) उचितं शब्दरुपं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत- (1/2x4=2)

(i) वृक्षस्य --------- मधुराणि भवन्ति ।

(अ) फलम् (आ) फलानि (इ) फलस्य

(ii) ---------- पिता एक: शिक्षक: अस्ति ।

(अ) राम: (आ) रामाय (इ) रामस्य

(iii) ललिता ----------- गृहम् गच्छति ।

(अ) लता (आ) लताया: (i) लताम्

(iv) ------------ प्रान्तरे क्रीड़न्ति ।

(अ) बालिका (आ) बालिके (इ) बालिका:

(v) ------------ पाठशालां गच्छत: ।

(अ) बालक: (आ) बालकौ (इ) बालका:

(vi) ------------ शिष्यान् पाठयति ।

(अ) गुरु: (आ) गुरूम् (इ) गुरुणा

8 . उचितं धातुरुपं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत- (1/2x4=2)

(1) रामस्य पिता विदेशम् --------- ।

(अ) गच्छन्ति (आ) गच्छति (इ) गच्छामि

(2) छात्रा: पत्रम् -------- ।

(अ) अलिखत् (आ) अलिखन् (इ) अलिखताम्

(3) वायम् अद्य शब्दरुपं ------------ ।

(अ) स्मरति (आ) स्मरामि (इ) स्मराम:

(4) अस्माकम् क्रीडा शुक्रवासरे -------- ।

(अ) भविष्यति (आ) भविष्यामि (इ) भविष्यसि

(5) सरोज: गीताया: श्लोकं ----------- ।

(अ) पठति (आ) पठसि (इ) पठामि

10. मञ्जूषातः उचितानि अव्ययपदानि चित्वा रिक्तास्थानानि पुरयन्तु- (1/2x4=2)

मञ्जूषा- (अधुना , सदा , एव , न , पुनः)

(i) शिष्यः ------------ परिश्रमं करोति ।

(ii) सदा सत्यस्य ----------- विजयः भवति ।

(iii) उद्यमेण ही सिद्ध्यन्ति कार्याणि -------- मनोरथै: ।

(iv) छात्रः ----------- पाठस्य अभ्यासं करोति I

(v) --------- वयं संस्कृतं पठामः I

12. (क) कोष्ठके प्रदत्त-संख्यां संस्कृत-पदेन रिक्तस्थानेषु लिखत (1x2=2)

(1) कालांशे -------------(4) छात्रा: पठन्ति ।

(2) धावन प्रतियोगीतायाम् --------------(3) जना: धावन्ति ।

(ख) उचितं संख्यावाचकं पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत- (1/2x2=1)

(1) शिष्य:: -------- वर्षाणि जीवति ।

(अ) त्रयः (आ) तिस्रः (इ) त्रीणि

(2) मंदिरे ----------- भक्ता: सन्ति ।

(अ) चत्वारः (आ) चतुरः (इ) चतस्रः

खण्डः (घ) पठित- अववोधनम् - 20

13. **अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानां निर्देशानुसारम् उत्तराणि लिखत-** **(5)**

अस्माकं भारतमाता वीराणां जननी अस्ति। अनेके वीरबालकाः बीरबालिकाः च भारतभूमौ उत्पन्नाः अभवन्। गुञ्जनसक्सेना अपि एतादृशी एका वीरबालिका उत्पन्ना अभवत्। मातृभूमेः सेवायै सा स्वजीवनस्य चिन्तां न अकरोत्। सा 'डी.ए.वी.' इति संस्थायाः हंसराज-महाविद्यालयस्य छात्रा आसीत्। मातृभूमेः सेवार्थं सा भारतीय-वायुसेनां प्राविशत्। सा प्रथमा भारतीया महिला विमान चालिका आसीत्। सा वीराङ्ङ्गना राज्ञी लक्ष्मीबाई इव साहसिनी आसीत्। सा युद्धक्षेत्रे निर्भयं विमानम् अचालयत्। सा सैनिकेभ्यः आवश्यकवस्तूनां वितरणम् अकरोत्। सा रुग्णान् आहतान् च सैनिकान् अरक्षत्। एषा वीरबालिका कर्तव्यपालनस्य उच्चादर्शम् अस्थापयत्। वयं सर्वे एतां वीरबालिकां सदैव स्मरिष्यामः। धन्या एषा वीरबालिका।
"

(क) एक पदेन उत्तरत - (**1**/2**x2=**1)

(i) गुंजनसक्सैसेना कस्य विद्यालयस्य छात्रा आसीत् **?**

(ii) कस्य सेवायै सा स्व जीवनस्य अपि चिन्ताम् न अकरोत् **?**

(ख) पूर्ण वाक्येन उत्तरत - (**1x2=2**)

(i) भारतमाता केषां जननी अस्ति **?**

(ii) का प्रथमा भारतीया विमानचालिका आसीत् **?**

(ग) निर्देशानुसारं समुचितम् उत्तरं चित्वा लिखत - (**1x2=2**)

(i) आवश्यकवस्तूनां पदे का विभक्तिः**?**

(अ) द्वितीया (आ) षष्ठी (इ) सप्तमी

(ii) 'अस्थापयत्' पदे कः लकारः प्रयुक्तः **?**

(अ) लट् (आ) लङ् (इ) लृट्

14. अधोलिखितं श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखन्तु **-** (6)

प्रियवाक्यप्रदानेन सर्वे तुष्यन्ति जन्तवः।
तस्मात् तदेव वक्तव्यं, वचने का दरिद्रता ।।

(क) एक पदेन उत्तरत - (**1**/2**x2=**1**)**

(i) जन्तवः केन तुष्यन्ति **?**

(ii) कुत्र दरिद्रता न भवेत् **?**

ख) पूर्ण वाक्येन उत्तरत - (**1x2=2)**

(i) किम् वक्तव्यम् **?**

(ii) के तुष्यन्ति **?**

ग) निर्देशानुसारं समुचितम् उत्तरं चित्वा लिखत - (**1x2=2**)

(i) जन्तवः पदे किम् वचनम् **?**

अ) एकवचनम् आ) द्विवचनम् इ) बहुवचन

(ii) दरिद्रता पदे किम् लिङ्गम् प्रयुक्तम् **?**

अ) पुलिङ्गम् आ) स्त्रीलिङ्गम् इ) नपुंषक लिङ्गम्

15. अधोलिखितं सम्वादं पठित्वा प्रशनानाम् उत्तराणि लिखत **-** **(**5)

अध्यापिका
छात्राः आगच्छत, अद्य वयं समुद्रतट चलाम।। (हर्षिताः छात्राः समुद्रतटं गच्छन्ति)
सागरः - मित्राणि। तत्र पश्यत। जले बहवः विचित्राः जन्तवः सन्ति।
सर्वे- आम्। वयं पश्यामः।
श्रुतिः-अरे। तत्र एकः मत्स्यः दीव्यति।

शैलेशः- आम्। सः कः मत्स्यः अस्ति?

अध्यापिका-अयं स्वर्णिमः मत्स्यः अस्ति। अस्य वर्णः स्वर्णसदृशः भवति। अतः

मीनाक्षी - अयं सुन्दरः मत्स्यः अस्ति।

मोहितः - 'टर्र टर्र' इति कस्य ध्वनिः जलात् आगच्छति ?

अध्यापिका - अयम् मण्डूकः अस्ति।

सागरः - किम् मण्डूकः जले वसति ?

अध्यापिका - मण्डूकः तु जले भूमौ च उभयत्र वसति।

श्रुतिः -अन्ये के के जन्तवः जले भूमौ च उभयत्र वसन्ति ?

अध्यापिका - कच्छपः कुलीरः च जले भूमौ च उभयत्र वसतः।

(एकः विशालकायः मत्स्यः जलस्य उपरि आगच्छति)

क) एक पदेन उत्तरत - (1/2x2=1)

(i) हर्षितः छात्राः कुत्र गच्छन्ति ?

(ii) टर् टर् इति कस्य ध्वनिः ?

ख) पूर्ण वाक्येन उत्तरत - (1x2=2)

(i) कः सुन्दरः मत्स्यः भवति ?

(ii) अध्यापिका छात्रान् किम् कथयति ?

ग) निर्देशानुसारं समुचितम् उत्तरं चित्वा लिखत - (1x2=2)

(i) हर्षितः छात्राः समुद्र तटम् गच्छन्ति , वाकये विशेष्य पदम् किम् ?

अ) हर्षिताः आ) छात्राः इ) समुद्रतटम्

(ii) तत्र एकः सुन्दरः मत्स्यः दीव्यति , वाकये कर्तृपदम् किम् ?

अ) एकः आ) मत्स्यः इ) तत्र

19॰ अधोलिखितवाक्येषु रेखांकितपदानि आधृत्य उचितं प्रश्ननिर्माणम् कुरुत (1/2x5=2.5)

1. भारतमाता **वीराणां** जननी अस्ति ।

(अ) कः (आ) काः (इ) केषाम्

2. समुद्रे बहवः **जन्तवः** वासन्ति ।

(अ) कः (आ) के (इ) काम्

3. शार्कः ल**घुमत्स्यान्** खादति ।

(अ) कान् (आ) का (इ) कस्य

4. छात्राः **समुद्रतटम्** गच्छन्ति ।

(अ) के (आ) कम् (इ) कुत्र

5. लोके चन्दनं **शीतलं** भवति ।

(अ) किम् (आ) कानि (इ) कान्

6. **मृगाः** सिंहस्य मुखे न प्रविशन्ति ।

(अ) कः (आ) का (इ) किम्

20. अधोलिखितपदानां उचित-अर्थैःसहमेलनं कुरुत - (1/2x5=2.5)

क	ख
सज्जनः	परिश्रमेण
उद्यमेन	भाषणे
जन्तवः	सुजनः
वचने	ससारे
लोके	प्राणिनः